

Basic Building Blocks to Being Brought Back

עשרת ימי תשובה תשפ"ג

5 ימים יחידיושן - ר. Eisenberger

יום יום יחידיושן

מתוך הידיעה בחובת הכרת התכלית הכללית בחיים, "שיתברר ויתאמת

אצל האדם מה חובתו בעולמו, ולמה צריך שישים מבטו ומגמתו בכל אשר הוא עמל כל ימי חייו" (מסילת ישרים פרק א) - אנחנו רגילים לחשוב במונחים כלליים בלבד. כבוא אדם לחשוב חשבוננו של עולם, לדעת מה המשימה החשובה שעליו למלא ולהשלים בחייו, האחד יחשוב על סיום הש"ס, והשני ימצא מענה בהקמת פרויקטים אדירים של צדקה וחסד, כל אחד ואחד בדבר שלבו חפץ ונפשו מושכתו, כפי שורשו במרומים (ראה שבט מוסר פרק א, מסילות הנביאים שמואל א' עמ' תכח ואילך, מסילות בלבכם [תשע"א] עמ' קט ואילך).

ואולם בנוסף לכך צריך להתרגל להתבונן תמיד בחובת העבודה הפרטית שה' דורש מעמנו דבר יום ביומו, מי שאינו נותן לבו ודעתו על כך, וחושב רק בגדולות, מלבד שמחמיץ הזדמנויות פז שנקרות לפניו בארחות חיינו לעשות בהם רצון קונו, עלול הוא גם להפסיד שלימות מילוי תפקידו בחיים, מאחר וכאמור זה מתחלק ברבירים המסורים לן לקיימם לאורך ימיו ושנותיו.

"ועל זה נאמר: 'ראה אנכי נותן לפניכם היום', היינו התפקיד המוטל על יהודי ביום הזה. 'את הברכה אשר תשמעו אל מצוות ה' אלקיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום, היינו שימלא את התפקיד המוטל עליו לתקן ביום הזה, וזה מקור הברכה. 'והקללה אם לא תשמעו אל מצוות ה' אלקיכם וסרתם מן הדרך אשר

אנכי מצוה אתכם היום', כאשר אינו ממלא את הענין המיוחד השייך אליו לתקן ביום הזה, [אפילו אם קיים מצוות שונות, אבל העיקר חסד], ונמצא שלא מילא את עיקר תפקידו שלמענו נברא עבורו היום הזה" (נתיבות שלום).

שפתי חיים

5 ימים יחידיושן

רמו

"תשובה" - עד כסא הכבוד

"...ולכן נאמר בענין התשובה לשון 'עד' ו'שבת עד ה' אלוקיך' (דברים ל, ב), 'שובה ישראל עד ה' אלוקיך' (הושע יד, א), כלומר שוב ממקום שנתרחקת והיה קרוב אליו, כי בכוח התשובה מתקרב האדם לאיל יתברך מעט מעט - הדרך רחוקה, אבל יש בה שלבים שלבים, וכל צעד שמתקרב הרי הוא מתקרב אל ה' - עד שמגיע - למטרה הסופית אל השיא. - להשיג היותו לפני כסא כבודו - שהיא הקרבה הגדולה ביותר - וכמו שאמרו (יומא פו.) גדולה תשובה שמגיע עד כסא הכבוד, דכתיב: 'שובה ישראל עד ה' אלוקיך' עכ"ל - כבר בתחילת התשובה צריך לדעת את הכיוון, ולשאוף להגיע עד ה'! לשוב אל המצב שהיה בקדמותו קודם החטא.

2 התשובה - קרבה לה' מרחוק החטא

המבי"ט בספר בית אלוקים (שער ב פ"א) כותב: "חקרנו על גדר התשובה - (נראה שענין זה טעון חקירה) - ומצאנו נכון ושלם, והיא קרבה לה' מרחוק החטא. והרצון במלת קרבה היא היות כוונת השב בתשובה להתקרב אל בוראו שנתרחק ממנו בעוברו על דבריו, ולא להנצל מן העונש על מה שעבר, - ולא כמו שמוכן באופן שטחי שתשובה היא לשוב למחוק החטאים כדי לזכות ביום הדין - כי אם הכוונה היה לכך אינו מתקרב לה'." * "כי החוטא, שתיים רעות עשה, רעה לעצמו שיענישהו האיל יתברך - החטא עצמו שעליו מקבל את עונשו - ורעה גדולה מזו שהכעיס את בוראו במה שעבר על ציוויו... וא"כ השב בתשובה צריך לתקן את אשר עוות בשתיים הרעות, ויותר מהמה שהכעיס את בוראו, שירצה אותו ויתקרב אליו בתשובה."

3 ברכת "השיבנו" - לשוב ולהתקרב לפניו

נמצינו למדים שמהות התשובה השלימה ועיקרה היא התקרבות וחזרה אל ה'. יסוד זה מבואר בברכת התשובה (שאוהה הקדימו חז"ל לבקשת הסליחה). "השיבנו אבינו לתורתך" - ה' קרוב אלינו כאב. קרבה זו באה לידי ביטוי באופן מיוחד על ידי שנתן לנו את תורתו, כי בכך ניתנה אפשרות ביד האדם להתקרב יותר ויותר אל השי"ת.³ "וקרבנו מלכנו לעבודתך" שיקרב אותנו אליו כדי שנוכל לעבדו, כפי שיבואר להלן כל עבודת ה' מטרתה היא הקרבה אל ה', ואנו צריכים את הקרבה הזאת כי בלי קירוב מצדו ית' אין בנו הנבראים היכולת לעבוד את מלך רם ונישא.⁴ "והחזירנו בתשובה שלמה לפניך" - פ"י החזירנו למצב שהיינו לפניך, ובזה נמדת שלימות התשובה.

יש להבין, לאחר שנתבאר כי תשובה היא לחזור למצב שהיה קודם החטא, א"כ כיצד שייך "לשוב עד ה'", וכי מתי זכינו לקרבה כזו של "עד כסא הכבוד" שנוכל לשוב אליה?

גדולה תשובה שמגיע עד כסא הכבוד

גם חז"ל דייקו מפסוק זה "עד ה' אלהיך" שהתביעה מעם ישראל להגיע לדרגה הגבוהה ביותר, וכך דרשו: "גדולה תשובה שמגיע עד כסא הכבוד" (יומא פו.); מהות כסא הכבוד יובן ע"פ דברי הזהר (ויקרא כט): "הנשמות הן גזרות מתחת כסא הכבוד" - נשמות ישראל הם הבונים והיוצרים את כסא כבוד שמים. ע"י תפקידו וחלקו המיוחד של כל אחד מישראל בעבודת ה' שלו נבנה כסא הכבוד, וזה "גדולה תשובה שמגיע עד כסא הכבוד" שיש בכוחה של תשובה להשיב את הנשמה אל מקור שורשה הרוחני בבנין כסא הכבוד, להגיע אל שיא שלימותה במילוי תפקידה הרוחני בבנין כסא כבוד שמים.

שקודם שנשמת האדם יורדת למטה בזמן הלידה, וענין זה שייך גם קודם כל ראש השנה, שהיא בחינה של כריאת חושה, מראה אבינו שבשמים לנשמת האדם את כל ימי

שיהיו לו בזה העולם, כמה יוכל לפעול בימים אלו, עד כמה שייך לזכות בימים הללו, לכמה החמדה התורה אפשר לזכות בו, ולכמה יגיעת התורה, וחזרת התורה, אפשר לזכות בכל יום, וכמ"כ מראים לאדם את כל חלקי העבודה המשייכים ליום זה, וכל הבחינות של שבידת הציר הרע, במחשבה, דיבור, ומעשה, וכל חלקי העבודה כאמנה ובטחון.

וענין זה נרמז במה שכחב ייצר, שחי יצירות, ורומז על ימים שלמעלה ימים שלמטה, ייצר מלשון צורה, כי יש למעלה צורה מדויקת באיזה אופן צריך להוראות כל יום, וכל יחיד נותן יש לו את התפקיד והשליחות שלו, שהרי כל אחד צריך

וזהו דרך העבודה לכל אחד ואחד מישראל, בכל יום ויום, לדעת כי למעלה רשום איך יכול היום הזה להיראות, ואיך הוא צריך להייראות, וצריך האדם להתדבק בשורשו, ועל ידי מה שהוא דבוק בשורש הרי הוא זוכה לנשמת חיים, ואתם הדבקים בה' אלקיכם, חיים כולם, כי עמך מקור חיים, ותדעני אורח חיים, שובע שמחת את פניך, נעמנו כימיך נצח, כשהאדם זוכה להתדבק בשורשו הרי הוא זוכה לחיים, וזה הכוונה במה שמבקשים מאת אבינו שבשמים בימים הקדושים שזוכה לחיים, כי החיים האמיתיים הם ע"י שחייה האדם על זה האופן, שיוכרו תמיד משורשו שלמעלה, והו המהפכה שצריך האדם להתהפך בימים אלן

תשובה - שיבה למקור

מה היא "תשובה"? "תשובה" כשמה כן היא לשוב, ולהיכן אל המקור. כך אמרו חז"ל (בזוה"ק, הובא בשל"ה הקדוש הל' תשובה ס"פ תורה אור) "מאי תשובה דכתיב (ויקרא ה, כג) והשיב את הגזילה אשר גזל, כמאן דסטי מאורחא, ולבתר יותיב לאורחא, דא איהו דאתיב נשמתיה לאתר דאיתגזרת מיניה מתמן" - כמי שנוטה מהדרך ואחר הוא שב לדרך הנכונה, זה הוא שמחזיר נשמתו למקום שנגזרה חוסם - כמו הגזלן שגזל חפץ מבעליו, וכאשר משיב את החפץ אל המקום שבו היה לפני שגזלו, זו נקראת "השבה", כן הוא הגדר של "תשובה" להשיב את הנשמה למקום שלוקחה משם, מהיכן לוקחה הנשמה ואיפה הוא שורשה? כאמור לעיל "נשמות ישראל גזורות מכסא הכבוד", דהיינו מהות הנשמות ותפקידן הוא לבנות על-ידי מעשיהן הטובים את כסא הכבוד, כלומר להכין את האפשרות שהקב"ה ישכין את שכינתו בכריאה, וזאת על-ידי שאנו עושים את רצונו ית' ובוה אנו מרבים כבוד שמים כי רצונו - כבודו.

באותה מידה שאדם בא לידי זה ששאיפתו ומעשיו הם עשיית כבוד שמים, באותה מידה שב הוא אל מקורו ומגלה את מציאותו האמיתית, וזו היא "תשובה". עפ"י הגדרה זו מובנים היטב דברי חז"ל ש"תשובה מגעת עד כסא הכבוד" כי מהות התשובה היא להחזיר את הנשמה על-ידי מילוי תפקידה למקום שלוקחה משם - "כסא הכבוד".

Returning to Our True Goal

WHAT IS THE root of sin? How can we identify it and correct it?

Cheit, sin, is from the same root as the word hecheti, as in, "hecheti es hamatarah" - missed the target. The general root cause of all sin is that a person forgets his true purpose in life and makes his own desires his purpose. The Rambam writes,

והנה הקב"ה הוא טוב ומטיב וברא את העולם כדי להעניק מטובו לברואים, ומזמין לו לאדם את התנאים המביאים אותו למלא שליחותו בעולם. וע"ז אמר ראה אנכי נתון לפניכם היום וגו' את הברכה אשר תשמעו, פי' כל מה שאני נתון לפניכם, כל

ההנהגה שהקב"ה מנהיג את האדם, וכל תנאי הווים שהאדם נתון בהם, הכל עשוי כדי שיהיה יוכל למלא את השליחות שבעבורה ירד לעולם. שאין אדם יודע מה היא שליחותו המיוחדת, אלא כמאה"כ ראה אנכי נתון לפניכם היום, שיראה ויתבונן בכל התנאים הסובבים אותו, שאת הכל נתן לו הקב"ה במטרה אשר תשמעו, כי הקב"ה הטוב והמטיב נתן לו את כל תנאי החיים הללו שדוקא על ידם יוכל למלא את שליחותו בעולם. וזהו פי' את הברכה אשר תשמעו, שנאמר בלשון אשר ולא אם, דהיינו שהקב"ה נתון את כל התנאים רק בשביל ברכה, שימלא שליחותו בעולם. ורק אם לא תשמעו אז הרי קללה, אבל מטרתם היא אשר תשמעו.

יום ליום יביע אומר

לבן עיקר עבודת האדם צריך להיות מתוך הכרה והבחנה מהו הדבר החשוב ביותר שצריך לעשותו בעת הזאת, הן בעשה טוב, והן בסוד מרע. לפי התאווה והסביבה שנוצמנה לו עכשיו, וכך לעבוד את עבודתו להיות "גבור הכובש את יצרו" המיוחד לו (אבות ד א, ובעבודת ישראל שם) וליומו.

פי' יש לנו בעולם הזה תפקידים רבים מגוונים ומורכבים, ואין אתנו יודע עד מה אחרי שבטלה הנבואה ורוח הקודש מישראל, והידיעה היחידית שנשארה אצלנו היא מתוך התבוננות בסדר המאורעות, וחובת האדם להתאים עצמן אל השינויים התמידיים שבחיינו הפרטיים. ובסביבה, מתוך ידיעה ברורה ונאמנה שהוא והתפקיד שלו עומד במרכז כל המאורעות, כשתכלית הנרצה מאתו להפיק מכל המצבים נקודת הכבוד שמים, שיהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו. ואל ישטה בעצמו להיות כאותו פועל, לברוח מן עבודת הקשות והמסוככות, ולבקש לעצמו רק עבודה קלה ומסודרת.

שיחות 9 לחדמות לצויה ולמעלה התחזקות קג

אמנם, וכלל בזה עוד יסוד, כי הנה חז"ל הק' גילו לנו, שיש בחינה של יומין עילאין, שכל יום בזה העולם יש לו שורש למעלה, וכן אמרו צדיקים על הפסוק כימי השמים על הארץ, כי יש ימי השמים ויש ימי הארץ, כל יום למטה יש לו שורש למעלה, ועל האדם להיזהר שלא להסיח את הדעת מהיומין עילאין. ואחד מהבחינות לכאן הכוונה, על פי פשוטן של דברים הוא, כמ"ש חז"ל הק' וייט,

"Although the blowing of the shofar on Rosh Hashanah is a Torah commandment, it also contains an allusion: 'Wake up, sleepers, from your sleep, and arise, slumberers, from your slumber; and search your deeds, and repent, and remember your Creator! Those who forget the truth in the passing fancies and err all year with vanities and emptiness that neither help nor save...' (ibid. 3:4)

The cause of sin is that a person forgets the purpose of his creation and becomes caught up in the trivialities of this world, abandoning the ultimate goal of revealing *kevod Shamayim*. Thus, the primary aspect of repentance is to remember Hashem and establish one, distinct goal in life: to reveal Hashem's glory.

A Jew is a *chelek Eloka mimna'al*, intrinsically bound up with Hashem, whose true desire is to do Hashem's will, but this innate desire is sometimes concealed and forgotten about. *Teshuvah* — returning — means returning to our original, natural state of longing for Hashem, returning to our true and natural direction in life, with the clear and definite goal of *kevod Shamayim*. (See chapter "Rosh Hashanah: Registration Is Open," p. 43.)

64 ∞ ANI MAAMIN

R. Elias

To this end, Hakadosh Baruch Hu becomes involved. He micro-manages my life and custom tailors my experiences to ensure that my life never becomes too easy, or too difficult. The challenges I face in my day are custom-made, right at the point of pushing my skill level. Tough, but eminently doable. As I move through life, with my many ups and downs, He'll keep customizing the difficulties I encounter, always keeping my struggles at the perfect keel for me to be both challenged as well as able to grow through the difficulty. He'll confront me with challenges, but at the same time He'll be right there ensuring I have all the requisite emotional and material tools to be able to succeed.

אמנם הגרי"ס ז"ל הקל מעלינו את עבודת התשובה: "ידע האדם כי כל עבירה תתחלק לבחינות שונות, יש אשר כבד לפניו לשמור ממנה, ויש באותה העבירה עצמה אשר יקל לפניו בעתים שונות, או במצבים שונים, כמו בביטול תורה... ובכל פרטי העבירות, העבירה אחת תתחלק לבחינות שונות לפי מצב האדם ותכונתו... ומהו התקוה לבוא לאינו בחינה בעבירה הלזו ביום הכיפורים לבעל תשובה גמור, לקבלת עזיבת החטא בבחינה הקלה לפניו, קבלה אמיתית אשר אין ערוך לגדול מעלתה לטוב לו בזה ובכא"ל.

כל עבירה מתחלקת לבחינות שונות, בכל עבירה יש זמנים ומצבים שקל הוא לאדם ומסוגל יותר להיוהר מלהכשל בעבירה, ויש אשר הנסיונות לעמוד כנגד אותה העבירה קשים מאוד. ולדוגמא: ביטול תורה, יש מצבים שאדם יכול יותר בנקל להתגבר על יצה"ר דביטול תורה, ויש אשר הנסיונות בו קשים מאוד, או באיסורי שבת שרבים הם פרטי חלקי העבירה, יש פרטים שקל יותר לשומרם, ויש פרטים מאיסורי שבת שקשה יותר השמירה והזהירות מלהכשל בהם.

ראשית האדם צריך לקחת את פרטי העבירה הקלים ביותר ולתקנם, וזאת א. כיון שהם יותר קלים, א"כ נקל יותר לתקנם, נוסף לכך גם הקבלה להבא תהיה יותר יציבה: ב. שהרי אמרו "לפום צערא אגרא", וכך גם בעבירה, ככל שהנסיון יותר קשה כך לעומת זאת העונש יותר קל, וכשהנסיון לעמוד כנגד העבירה הוא קל יותר אזי העונש על כך קשה יותר. ולכן ראשית צריך לתקן את הדברים הקלים, שעליהם אין הנסיון כ"כ קשה להיוהר מלהיכשל בהם, ומאידך התביעה עליהם כשלא עמד בנסיון גדולה יותר.

וזאת חידש הגרי"ס ז"ל, האפשרות להיות בעל תשובה גמור קיימת גם בחלקי העבירה. לדוגמא: איסור הרע עונו חמור עד למאוד, כדברי הגרי"א ז"ל באגרתו: "כי החטא הלשון על כולו כמאמר חז"ל (תוספתא פאה פ"א) אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעוה"ז והקרן קיימת לעוה"ב וכי' ולשון הרע כנגד כולם".

ה"שאיפה" מכוחות הנשמה

כיון שהנשמה גזורה מכסא הכבוד ותפקידה הוא לשוב למקורה על-ידי מעשיה הטובים, לכן הוטבע בנשמה הכוח של ה"שאיפה", שאיפה לעליה והתקרבות להשי"ת. אלא שהיצה"ר מטעה את האדם ומפנה את כוח ה"שאיפה" לדרך לא נכונה - לתאוות העוה"ז ותשוקותיו, אלא שבכך הנשמה אינה באה על סיפוקה וכמו שאמרנו חז"ל (מ"ד קהלת פ"ו, הובא במס"י פ"א) "וגם הנפש לא תמלא משל לעירוני - בן כפר - שנשא בת מלך, אם יביא לה כל מה שבעולם אינם חשובים לה כלום שהיא בת מלך - וממילא יש לה מושגים אחרים בהנאות מאשר לעירוני - כך הנפש אילו הבאת לה כל מעדני עולם אינם כלום לה, למה? שהיא מן העליונים". דהיינו הנשמה יש לה תשוקה ושאיפה חזקה, תשוקתה האמיתית היא להתעלות ולחזור למקור מחצבתה, אלא שהיצה"ר - הגוף, מבלבל את האדם, ובראותו בעיני הלבשר עולם גשמי וחמודותיו, מתפתה הוא לרדוף אחריו, ונדמה לו כי בזה שישג עוה"ז ישיקט את רעבונו ושאפותיו. ואחר שמישג מנה ואינו שבע מזה, רוצה מאתיים, כי היצר מפתה שוב שבזה יתמלאו שאפותיו, ואח"כ שוב מרגיש שאין לו כלום. וכך האדם על-ידי פיתוי היצר רץ מתאוה לתאוה - עושר, כבוד, וכדו' - כי מתפתה שאולי במילוי התאוה החדשה תבוא הנפש על סיפוקה, ותמיד אחר שמישג וממלא את שאפתו, חש ריקנות וכאילו לא השיג דבר. הסיבה לכך מפני שעצם כוח

השאיפה מקורה בנשמה, אלא שהנשמה שואפת למשהו אחר, וכל פיתוי היצר אינם מספקים אותה. רק כאשר האדם מכיר את שאיפות הנשמה האמיתית ועובד למלאותן בלימוד התורה וקיום המצוות ומתעלה ממדרגה למדרגה או אז הוא מאושר ויש לו סיפוק באמת.

אמנם גם ברוחניות משתוקקת הנפש תמיד לעליות נוספות ואין היא שבעה לעולם. אך ההבדל הוא משמעותי, כי כאשר האדם רודף אחר תאוותיו הגשמיות ומשיגן אזי הנפש עצמה מרגישה מרומה, כי לא לזה שאפה, וכל ההישגים הגשמיים אינם כלום בשבילה. לעומת זאת בעליה רוחנית אין הרגשת ריקנות אלא אדרבא הנשמה שמחה בכל הישג ועליה והם אוצר גדול בשבילה, אלא שחפצה להגדיל את חלקה יותר ויותר.

ההליכה בדרך הזאת של התעלות רוחנית היא "תשובה", שמחזיר ומקרב את נשמתו למקורה ולצורך מחצבתה. כאמור, גדר זה של "תשובה" שייך גם אצל צדיק גמור שעליו להחזיר את נשמתו - שירדה שלא באשמתו - למקורה העליון, אלא שהרשע החוטא בכחירתו הרעה הוריד את נשמתו והרחיק אותה ממקורה יותר ויותר, ועבודתו רבה יותר - להשיבה למקום שממנו נגזרה, "לכסא הכבוד". וזהו "גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד".

כאשר נתעורר לשוב, ולהתקרב אל השי"ת, וזאת בפרט על-ידי שנקדיש זמן למחשבות להתחזקות בלימוד התורה - שזה הוא תפקידנו, ובה מגלה ומכיר כל אחד ואחד את תפקידו בעבודת ה' - ובתפילה, המקרבות אותנו אל השי"ת, נזכה שהקב"ה יקרב אותנו עד "כסא הכבוד".

שורש עבודת ה' - התקרבות לה'

רמח"ל זצ"ל בספרו "דרך ה'" כתב (א, ד, ו): "והנה שורש כל ענין העבודה - המכנה המשותף לכל תרי"ג המצוות - הוא היות האדם פונה תמיד לבוראו והוא שידע ויבין שהוא לא נברא אלא להיות מתדבק בבוראו ולא הושם בזה העולם אלא להיות כובש את יצרו ומשעבד עצמו לבוראו בכוח השכל - בעוה"ז קיימת מלחמה בין השכל להגוף, ועל השכל לגבור על הגוף - היפך תאוות החומר ונטייתו, ויהיה - השכל - מנהיג את כל פעולותיו - פעולות החומר - להשגת התכלית הזה ולא יטה ממנה".

למדנו מכאן כי שורש כל עבודת ה' שיוכה האדם להתקרב לה' בכוחות עצמו על-ידי עמידה בכל נסיונות העוה"ז.

עוד כתב (שם סימן י') "והנה גזרה החכמה העליונה שהעושה אותם הענינים שצויה, דהיינו כלל כל המצוות כולן... בכל מעשה מהם שיעשה יהיה מתקרב על ידו מדרגה מה מדרגות הקרבה שאליה ית"ש" - כל מצוה שעושה מקרבת אותו במדרגה מסוימת. הקרבה שאדם זוכה לה על-ידי מצות ציצית, למשל, היא קרבה

תשובה בחלקי עבירה

עיצומו של יום כיפור מכפר עם התשובה, ולכאורה כדי להיות בעל תשובה צריך תשובה גמורה בכל חלקי העבירה, ואם תיקן רק פרט אחד מחלקי העבירה אין זו תשובה - אפילו אם לא נידון ביחס לשאר העבירות - אותה העבירה צריכה להיות מתוקנת בשלימותה בכל בחינותיה. והרי זו עבודה עצומה למעלה מכוחותיו של אדם, ומה גם שזה גורם יאוש לאדם בבואו להיות בעל תשובה, האיך וכיצד יוכל להתמודד בזה.

שינוי קטן אמיתי - סייעתא דשמיא עצומה

מאידך, עלינו לדעת כי תרי"ג המצוות שהעניק לנו הבורא יתברך הנם שש-מאות ושלוש עשרה 'שערים' שמהם נכנסים לתוך היכל אחד, ואחרי שנמצאים כבר בתוך ההיכל, הכל נראה אחרת. מי שזוכה בימים אלו לעשות תשובה אמיתית [שינוי מדרכיו הקודמים וכו'] ואפילו רק על דבר אחד, זוכה להיכנס למצב של "שובה ישראל עד ה' אלקיך" (הושע יד, ב) - להגיע עד לפני כסא הכבוד! או אז מובטחת לו סייעתא דשמיא עצומה לשינוי בכל שטחי החיים. אשרי מי שזוכה לכך!

ענין זה רואים אנו פעמים רבות אצל בעלי תשובה. אחד מגדולי מחזירי

21

ומרן הגרי"ס זצ"ל בספרו 'אור ישראל' (איגרת המוסר) לימדנו בזה כלל

יסודי, וז"ל: "הנשגב והעיקר בשימוש רפואות התורה לתחלואי היצר, הוא ללמוד בעוז ועיין עמוק היטב דיני העבירה עצמה. כי עינינו הוראות הרבה מהעבירות אשר האדם נמנע מהם בטבע, ולא יעבור עליהם אף גם בעת אשר ילחצנו לזה איזה דבר, וישנם עבירות חמורות מאלו, והאדם הזה בעצמו יעבור עליהם בנקל. דרך משל: חלק גדול מאחינו בני ישראל, כמעט רובם ככולם, לא יאכלו בלי נטילת ידים חלילה, אף גם בעת אשר ירעבו ויצטערו הרבה. ובלשון הרע החמורה, בנקל יעברו עליה גם בלי תאוה גדולה. ועתה הננו רואים כי עיקר השמירה מהעבירה היא רק לעשות את ההרגל [השימור] טבע אצל האדם. על כן, אף אם יתאמץ האדם הלזה ללכת בדרכי המוסר, ליגע עצמו בהשמירה מלשה"ר עם כל חושיו ורעיוניו כיאות, בכל זאת, כל עוד שלא נתחלף טבעו והרגלו בזה שלא יהיה לו שום חפץ טבעי לספר לשה"ר, יותר יעבור בנקל על לשה"ר מאשר יאכל בלי נט"י חלילה וכו', ולכן היסוד העיקרי והעמוד הנכון להכין את עצמו לשמירה מהעבירות ועשיית המצוות, הוא רק הלימוד הרב בהלכה זו הנוגעת לעבירה זו או למצוה זו, כי זה הלימוד עושה קנין חזק בנפש, להיות העבירה מרוחקת ממנו בטבע, ע"כ לשון הגרי"ס.

כלומר, החלטה גרידא שלא לדבר לשה"ר אינה מועילה כלל. רק כאשר אדם מכין לעצמו תכנית מפורטת להתנתקות מאותה עבירה, כגון ע"י קביעת 'חברותא' ללימוד הספר 'חפץ חיים' וכד', בזה עשה תשובה אמיתית על חטאו!

אמנם עיקר כפרת יוהכ"פ הוא בקבלה אמיתית להבא שיעיד עליו יודע תעלומות, אולם האדם צריך להיות אמיתי עם עצמו, האם הוא יהיה מסוגל לעמוד בקבלותיו במשך שאר ימות השנה. ביוהכ"פ שזוכים לקרבה מיוחדת "לפני ה' תהררו", השי"ת מאיר לנו את הדרך - דרך טמטום החטאים, ומטהר ומנקה את זוהמת העבירות, אזי כשעומדים במדרגה גבוהה זו, רואים את האמת וקל יותר להתגבר על החטאים ולקבל על עצמו קבלות שונות תיקון חטאי.

אך זאת צריך לדעת שאינו זוכה לעמוד באור זה - "עיצומו של יוהכ"פ" בכל השנה, וכשמקבל על עצמו קבלות שונות ואפילו בכחינה מסוימת, צריך לקחת בחשבון, כיצד תעמוד הקבלה שלו במבחן ימי כל השנה.

* מ"ר הגרא"א דסלר אמר בשם אביו זצ"ל שאדם צריך לקבל על עצמו קבלות "מקסימום" ו"מינימום", דהיינו צריך לקבל על עצמו קבלה שתהא בה גם בחינה מקסימלית, אך מאידך גם בחינה מינימלית שממנה לא יירד בשום אופן, ולדוגמא: ביטול תורה, יקבל על עצמו שלא יפסיק מתלמודו למשך חמש שעות, אולם שמא יפול ממדרגתו ע"י מוסיף ומקבל על עצמו מינימום של שתי שעות. ע"י קבלה זו של המינימום יצליח לעמוד בקבלותיו במבחן של כל ימי השנה בכל התנאים ובכל המצבים.¹⁰

הגרי"ס ז"ל במכתבו נותן את העצה שאדם יהיה מסוגל להתמיד בקבלותיו במשך שאר ימות השנה, וזאת ע"י לימוד המוסר שהיא העצה לעמוד כנגד פיתויי היצר הרע.

עצות אלו שהנחילו לנו גדולי הדורות ז"ל, הם כדי לנצל כראוי את הי"ם של רחמים" כפי שהגדיר זאת המשגיח הגר"י לוונשטיין זצ"ל, שזוכים מכת ההארה העצומה של - "עיצומו של יוהכ"פ", הארה החודרת דרך כל המחיצות והחיציות, אשר נותנת סיוע לאדם לעמוד לפני ה'. אמנם התנאי לזכות להארה עצומה זו, הוא רק ע"י ההכנה קודם יוהכ"פ, לדעת את מעלתו וסגולתו של יוהכ"פ, וכאמור ככל שיכין את עצמו ואפילו בכחינה מסוימת, כך הוא זוכה לבנות את יוהכ"פ שלו, כדי לזכות לכפרת יוהכ"פ גמורה.

24

בעולם זעיר אנו מוצאים את עצמנו כאן בכל הנוגע לשכר ולעונש. והלא פלא הוא: אנו רגילים כל כך להגדיל ולהאדיר את עולם התורה והמצוות - וכאשר אנו מגיעים לעולם המעשה, הכל תלוי במעשים קטנים דווקא! אך זוהי החכמה של בני האדם. גם העולם הגדול אינו נבנה מגושים ענקיים אלא מאטומים כה זעירים שאין בכח העיין להבחין אותם, וגופנו מורכב מתאים אשר רק במיקרוסקופ המגדיל פי מאה אלף יכולים לראותם. כן גם בנינו הרוחני של האדם: הוא מורכב ממעשים שאדם דש בעקביו, אם לטוב אם למוטב.

* ידיעה זאת צריכה לחולל מהפכה במחשבתנו. כרגיל, אדם הרוצה לתקן את העולם חושב על שיטה החובקת זרועות עולם, או על אירגון עולמי לשלום או לצדק. הרוצה לתקן את עצמו חושב גם כן על מעשים גדולים וכבירים של חסדים או קדושה. אבל מעשים זעירים שאינם מכבידים כלל על האדם - איזו שלימות יכולה לצמוח מהם? אולם, האמת כך היא: דווקא ממעשים קטנים נבנה האדם. ונקח לנו ראייה מחכמת הרפואה: החכמות של חומר מרפא בתרופה אחת היא זעירה עד מאד, אולי מיליגרם. אם התרופה היתה מכילה כמות יותר גדולה, היא היתה מזיקה לאדם במקום לרפאותו, ואולי היתה אפילו ממיתה.

25

אותו; הרי מצאו כי רעלים מסוימים אשר בכמות יותר גדולה ממש מרעילים - אם נותנים אותם בכמות זעירה עד מאד יש להם השפעה מרפאת. בדיקו כך הוא במעשה עבודה במידות. על כגון זה אמר הנביא: "כי מי בז ליום קטנות", והפסוק גומר: "עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ" (זכריה ד, י). עיני ה' המשוטטים בכל הארץ אינן מבוזות דבר קטן ברוחניות, ולכן גם אתם אל תבוז מעשה קטן!

* די בלימוד זה כשלעצמו. אך לנו יש עוד ענין גדול במעשים הקטנים: הם אינם מעוררים את כח המרידה! המקבל על עצמו איזה דבר גדול המכביד עליו - ברבות הימים הוא ירגיש היטב את כח המרידה החולך ומתגבר עליו. אבל מעשה קטן שאינו מכביד כלל על האדם, אין בו כדי לעורר אותו. ויש לי על זה ציור מוחשי: אחר מלחמת יום הכפורים טטתי למצרים. בהגיע המטוס לתחום מצרים ראיתי שהוא מנמיך מאד, ממש כמו מטרים מעל לקרקע. חשבתי כי אולי חל איזה קלקול במנועים, ושאלתי מה קרה לו. אמרו לי כי עכשו אנו בתחום הראדאר המצרי, ולא כדאי שהוא יבחין במטוס יהודי, לכן הוא מנמיך טוס למטה מגובה הראדאר, כי הראדאר אינו מבחין רק במטוס הטס למעלה מהגובה שלו ובמטוס הטס מתחת לגובהו. והוא הציור: גם לכת המרידה יש "ראדאר", וגם הוא מבחין רק במעשים שהם מעל לגובהו ובמעשים קטנים שהם מתחת לגובהו אינו מבחין...

לעקור עבודה שהיא זרה מאתו, היא העבירה הארורה שעבר, ורוצה לעקרה שלא יבוא עוד לעשותה, מה יעשה? ירש אחריה, כלומר להסתכל על שורשה, על מה אדניה הוטבעו, מאיזה מדה רעה שבו בא לעבור העבירה הזאת."

בדוגמא לדבר כותב: "למשל אם עבר בגניבה וגזילה ואונאה, הנה שורשה נלקח מחמדת הממון שבו, שרוצה ומתאוה וחומד להרבות הון מהבל, וכל מה שיש לו הכל אינו מספיק לו ואינו די לו, ויותר יותר צריך לו, ועל כן הוא פועל ועושה בכל עוז כוחו לרמות את חבריו ולהונות אותו במקמ וממכר ובשעת משא ומתן, ואם אף זה אינו די לו מעט מעט בא לידי גניבה גמורה או גזלה". אם כן כשכא לשוב ולחדול מעושק ידיו, יש לו לעקור ולהעביר מקרבו מדה רעה זו של חמדת הממון. וירגיל עצמו כמות (אבות ד א) "השמח בחלקו" ואז ממילא לא

22
"ובזה ביארנו מאמרם ז"ל: 'הרוצה לעקור עבודה זרה מארצו צריך לשרש אחריה', כי הנה באמת המדות הרעות הן הן שורש לכל העבירות... ועל כן אם רואה אדם שבא לידי עבירה, בשוגג או במזיד, קלה או חמורה, ורוצה לשוב בתשובה, אם לא ישוב רק על העבירה שעבר, ולא יתן לב לעקור המדה הרעה מלבו שממנה בא לעבור העבירה הלז, הרי הוא קרוב לחזור לסורו, ולמחר יחזור ויעבור, כיון שעדיין תאות המדה חזקה בלבו. ולזה אמרו ז"ל מפני תקנת השבים: 'הרוצה לעקור עבודה זרה מארצו, שרוצה לעקור העבודה שהיא זרה, שהיא העבירה, שלא לבוא עוד לעבור העבירה הזו, אין לו תקנה כי אם לשרש אחריה', לחפש בשרשה, מאין נמשך אליו שיבוא אל העבירה הלזו, מאיזה מדה רעה בלבו" וכו'.

ובן כתב עוד בספרו הקדוש סידורו של שבת (חלק א שורש ו ענף ג): "הרוצה